

ΒΗΜΑΤΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΕΝΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (PROJECT)

1. Επιλογή θέματος.
2. Καταιγισμός ιδεών - διαθεματικές διασυνδέσεις.
3. Έρευνα πηγών - αναδιαμόρφωση ιδεών.
4. Καθοδηγητικά ερωτήματα.
5. Οργάνωση μαθησιακών δράσεων και διδακτικών στόχων.
6. Αξιολόγηση του σχεδίου εργασίας (project).
7. Οργάνωση συνθηκών εφαρμογής.
8. Κριτήρια επιτυχίας ενός σχεδίου εργασίας (project).

1. ΕΠΙΛΟΓΗ ΘΕΜΑΤΟΣ

- i. Αναζήτηση σε θεματικές κατηγορίες.
- ii. Ειδικότερες ανάγκες και ανάγκες του Αναλυτικού Προγράμματος
- iii. Επιλογή βασισμένη σε κριτήρια.
- iv. Ενδιαφέροντα δασκάλων.
- v. Γενικές κατευθυντήριες γραμμές για την επιλογή θεμάτων.

1.i. Αναζήτηση σε θεματικές κατηγορίες.

- ✓ Θέματα λογοτεχνίας.
- ✓ Γεγονότα από τη ζωή ή την ιστορία.
- ✓ Κεφάλαια από σχολικά εγχειρίδια.
- ✓ Τοπικά αξιοθέατα.
- ✓ Πολιτιστική κληρονομιά.
- ✓ Ειδικά ενδιαφέροντα.

1.ii. Ειδικότερες ανάγκες του Αναλυτικού Προγράμματος.

- ✓ Μαθησιακές ανάγκες.
- ✓ Ιδιαιτερότητες κοινωνικών και τοπικών δεδομένων του σχολείου ή των μαθητών.
- ✓ Επίκαιρα γεγονότα της σχολικής μονάδας.

1.iii. Επιλογή βασισμένη σε κριτήρια.

- ✓ Τα ενδιαφέροντα των παιδιών.
- ✓ Η ευρύτητα των προοπτικών.
- ✓ Η διαθεσιμότητα των πηγών.
- ✓ Οι στόχοι του Αναλυτικού Προγράμματος για κάθε τάξη.

1.iv. Ενδιαφέροντα των δασκάλων.

- ✓ Ιδιαίτερα ενδιαφέροντα των εκπαιδευτικών.
- ✓ Ατομικές διαφορές των μαθητών.

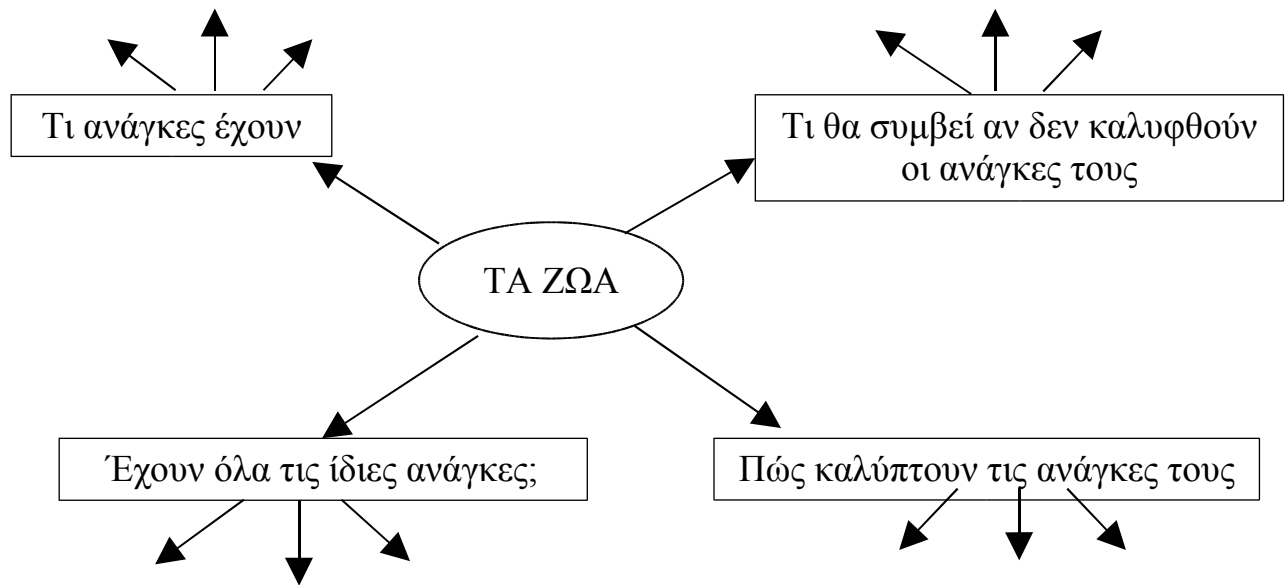
1.ν. Γενικές κατευθυντήριες γραμμές για την επιλογή θεμάτων.

- Η έρευνα θα πρέπει να βοηθάει τα παιδιά να κατανοούν πληρέστερα και με μεγαλύτερη ακρίβεια τις δικές τους εμπειρίες και το περιβάλλον τους.
- Το θέμα θα πρέπει να ενισχύει την τάση των παιδιών να παρατηρούν πιο προσεκτικά τα φαινόμενα που λαμβάνουν χώρα στο περιβάλλον τους και που αξίζουν την εκτίμησή τους.
- Το θέμα θα πρέπει να προσφέρει πλήθος ευκαιριών για κατάκτηση ευρείας ποικιλίας δεξιοτήτων αλληλεπίδρασης και την καλλιέργεια των κλίσεων κατά τη διάρκεια της έρευνας.
- Το θέμα θα πρέπει να δίνει την ευκαιρία στα παιδιά να εμβαθύνουν στις λειτουργίες και στους περιορισμούς μιας ποικιλίας διαφορετικών μέσων και να αναπτύσσουν τις δεξιότητές τους στην εφαρμογή αυτών των μέσων.

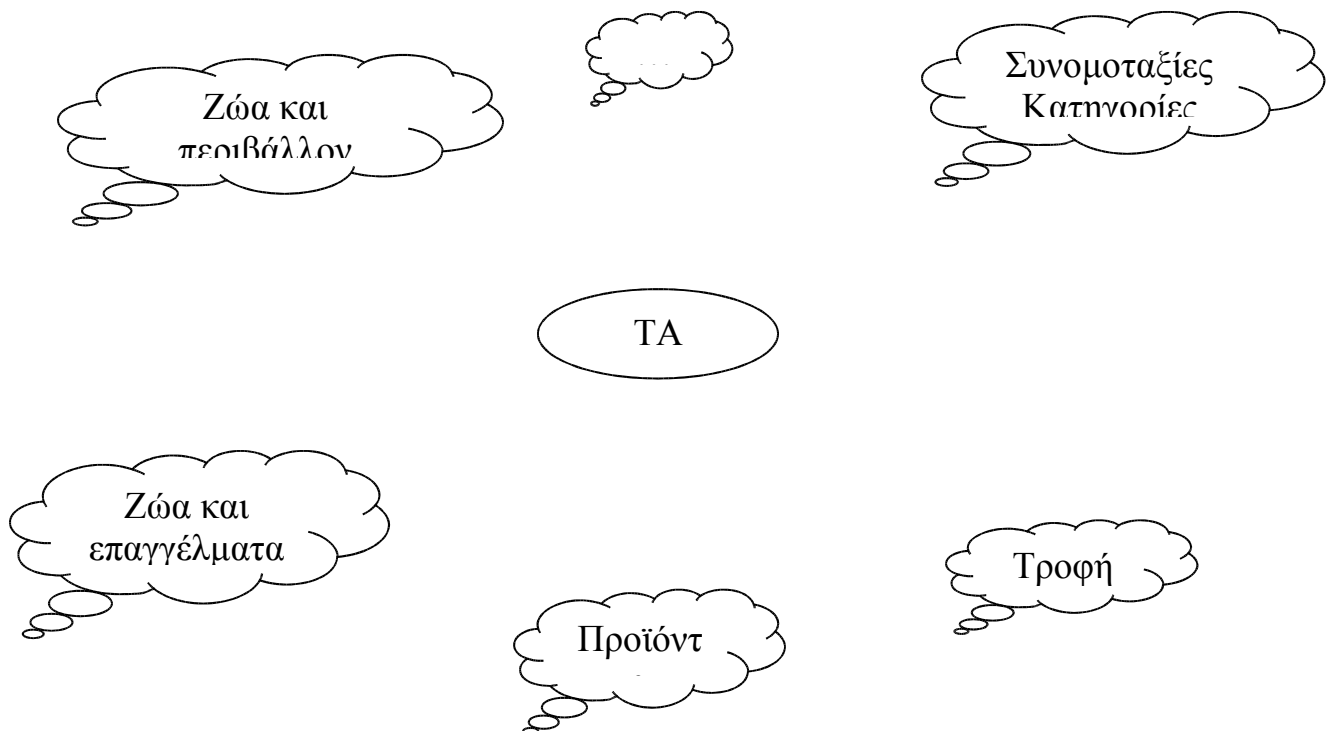
2. ΚΑΤΑΓΙΣΜΟΣ ΙΔΕΩΝ - ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΙΣ

- i. Εννοιολογικό ιστόγραμμα.
- ii. Ιστόγραμμα διδακτικών στρατηγικών.
- iii. Ιστόγραμμα γνωστικών κλάδων.

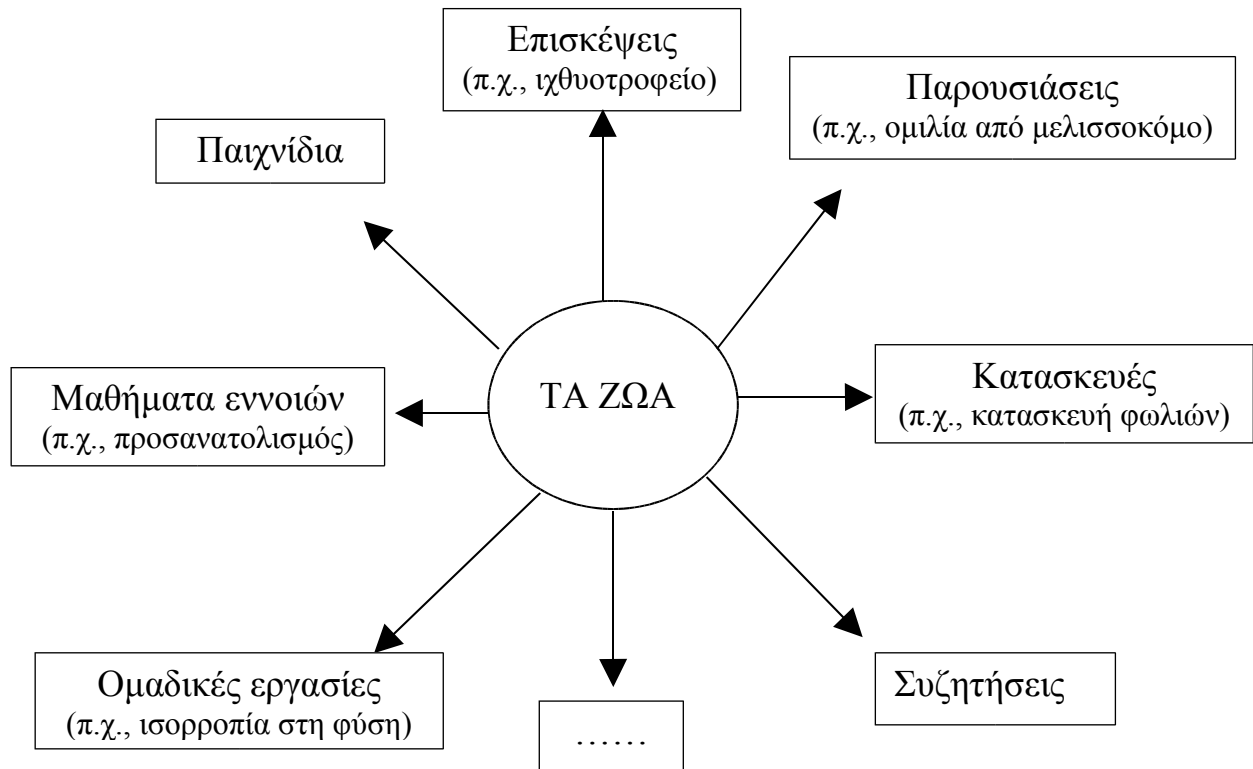
2.ι. Εννοιολογικό ιστόγραμμα.

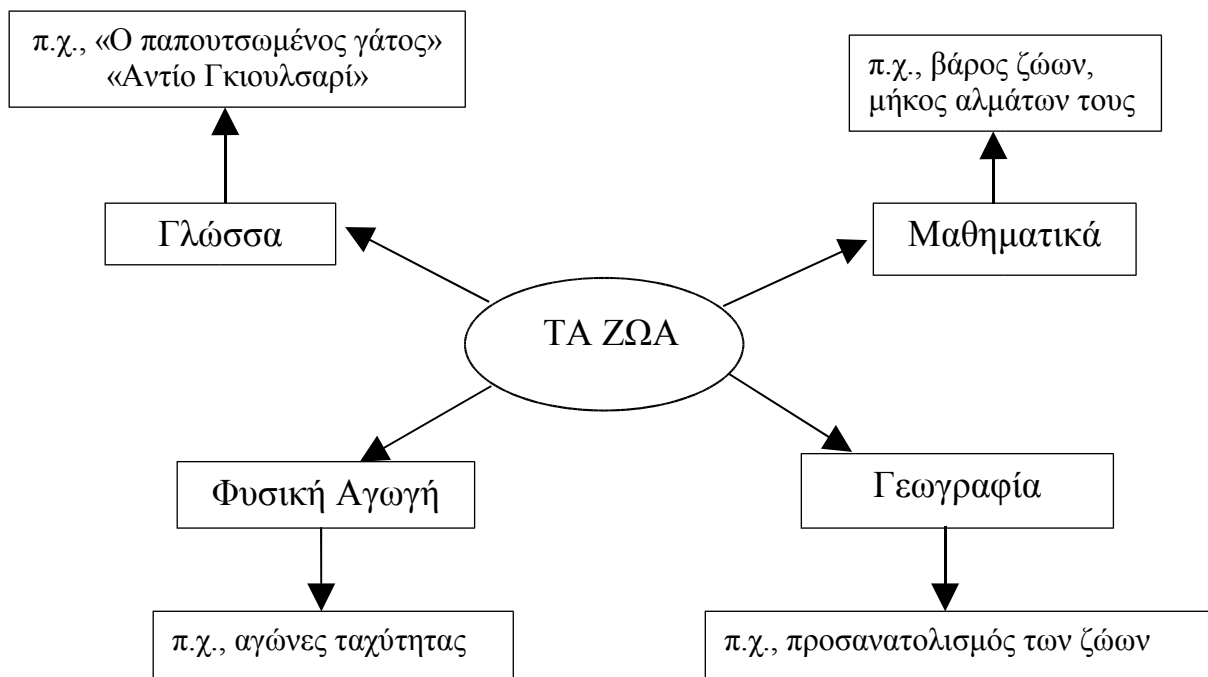
2.ι.α. Παράδειγμα εννοιολογικού ιστογράμματος.

2.ii. Ιστόγραμμα διδακτικών στρατηγικών.

2.iii. Ιστόγραμμα γνωστικών κλάδων.

3. ΕΡΕΥΝΑ ΠΗΓΩΝ - ΑΝΑΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΙΔΕΩΝ

- i. Επιλογή πηγών με βάση την εξωτερική τους μορφή.
- ii. Επιλογή πηγών με βάση την εσωτερική τους οργάνωση.
- iii. Κριτήρια εγκυρότητας - αξιοπιστίας.

3.i. Πηγές με βάση την εξωτερική τους μορφή.

- ✧ Κάθε είδους βιβλία.
- ✧ Περιοδικά, εφημερίδες, λευκώματα.
- ✧ Ηλεκτρονικά μέσα.
- ✧ Φωτογραφικό υλικό.
- ✧ Πρωτογενείς πηγές (π.χ., μουσεία).
- ✧ Ζωντανές «πηγές» (π.χ., πρόσωπα).

3.ii. Πηγές με βάση την εσωτερική τους δομή - οργάνωση.

- ✧ Κάθε πηγή έχει τα δικά της εσωτερικά γνωρίσματα που προσδιορίζουν τις «τεχνικές» διαλόγου με αυτή.
- ✧ Δεν αρκεί η απλή έκθεση στην πηγή, αλλά πρέπει να προσδιοριστεί η διεργασία επικοινωνίας μαζί της.
- ✧ Χωρίς προσανατολισμό κάθε μαθητής θα οδηγηθεί σε τυχαίες και ίσως αποπροσανατολιστικές «ανακαλύψεις».

3.iii. Κριτήρια εγκυρότητας - αξιοπιστίας.

- ✧ Μπορεί η πηγή να εξυπηρετήσει συγκεκριμένους μαθησιακούς στόχους;
- ✧ Οι απαιτήσεις μελέτης και επεξεργασίας της πηγής αντιστοιχούν στο επίπεδο ανάπτυξης των μαθητών;
- ✧ Υπάρχει ποικιλία ως προς την εξωτερική τους μορφή και την εσωτερική τους οργάνωση - δομή;

3.iii.a. Κριτήρια εγκυρότητας.

- ✧ *Εγκυρότητα μέσα στους γνωστικούς κλάδους:* Οι έννοιες - δεξιότητες που θα αναπτυχθούν θα πρέπει να είναι σημαντικές για τους γνωστικούς κλάδους απ' όπου προέρχονται.
- ✧ *Εγκυρότητα για τους γνωστικούς κλάδους:* Οι έννοιες - δεξιότητες που θα αναπτυχθούν δεν αρκεί να είναι σημαντικές για τους γνωστικούς κλάδους απ' όπου προέρχονται. Πρέπει να είναι φανερή και η αναγκαιότητα να τοποθετηθούν σε διαθεματικό πλαίσιο.
- ✧ *Εγκυρότητα πέρα από τους γνωστικούς κλάδους:* Καθώς το όλο είναι μεγαλύτερο από το άθροισμα των μερών του, η διαθεματική προσέγγιση θα πρέπει να επιφέρει οφέλη πέρα απ' αυτά που προσφέρει ο κάθε μεμονωμένος κλάδος.
- ✧ *Συμβολή σε ευρύτερα αποτελέσματα:* Διαμόρφωση ενός συνολικότερου τρόπου προσέγγισης της γνώσης.

4. ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΙΚΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Κεντρικές ως προς το θέμα ερωτήσεις που προσανατολίζουν την πορεία των δράσεων δασκάλων και μαθητών σε όλη τη διάρκεια του project.

4.i. Χαρακτηριστικά καθοδηγητικών ερωτημάτων - κριτήρια ορθής χρήσης.

- Ευρύτητα και λίγα στον αριθμό.
- Προσανατολίζουν τους μαθητές στις προτεραιότητες του θέματος.
- Κινητοποιούν τους μαθητές.
- Γίνονται εύκολα κατανοητά.

5. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΣΤΟΧΩΝ

- ❖ Οι δράσεις και οι στόχοι οργανώνονται γύρω από καθοδηγητικά ερωτήματα.
- ❖ Πρέπει να καταβάλλεται προσπάθεια ώστε να μην ενισχύονται μόνο οι δεξιότητες χαμηλής γνωστικής απαίτησης (π.χ., περιγραφή εικόνων, αξιολογήσεις, επαληθεύσεις, ανακλήσεις, ανατροφοδοτήσεις) αλλά και δεξιότητες υψηλής γνωστικής απαίτησης (π.χ., προσωπικές εμπειρίες, ανάλυση λεξιλογίου, ανάλυση, προβλέψεις, αιτιολογήσεις).
- ❖ Η σαφήνεια, η κατανοητή διατύπωση και η πρόβλεψη επιτυχίας καθορίζουν την ποιότητα και τη λειτουργικότητά τους.
- ❖ Οι μαθητές δεν πρέπει να εκτελούν δραστηριότητες επειδή τις ανέθεσε ο δάσκαλος αλλά επειδή μέσα απ' αυτές θα καλύψουν τις γνωστικές τους αναζητήσεις - ανάγκες.
- ❖ Οι δράσεις έχουν αρχή, μέση και τέλος.
- ❖ Η εναλλαγή μορφών δράσης συχνά είναι αναγκαία.
- ❖ Είδη δράσεων: επισκέψεις, πειράματα, πλοήγηση στο διαδίκτυο, παρατήρηση - σημειώσεις, συνεντεύξεις, επανάληψη - εξάσκηση, φυλλάδιο - αφίσα, επίλυση προβλήματος, κ.ά.

6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (PROJECT)

Η αξιολόγηση του project δεν πρέπει να στηρίζεται μόνο στο τι έμαθαν τα παιδιά για το συγκεκριμένο θέμα, αλλά πρέπει να λαμβάνει υπόψη και τη διαδικασία μάθησης - μαθησιακές εμπειρίες τους.

Συγκεκριμένα:

- ✧ Ήταν τα ίδια τα παιδιά υπεύθυνα για τη δική τους εργασία και τις δραστηριότητές τους;
- ✧ Ήταν αφοσιωμένα και απορροφημένα από αυτό που έκαναν;
- ✧ Ανέπτυξαν κάποια στρατηγική για τη μάθηση;
- ✧ Γίνονται όλο και πιο συνεργάσιμα;
- ✧ Χρησιμοποιήθηκαν τα έργα τους στο project για την αξιολόγηση της μάθησής τους;
- ✧ Διευκόλυνε και καθοδήγησε ο εκπαιδευτικός τα παιδιά σ' αυτό που έκαναν;

6.1. Χρονικός προσδιορισμός, μορφές, τεχνικές αξιολόγησης.

- ✧ *Χρονικός προσδιορισμός αξιολόγησης:* διαγνωστική, διαρκής, αθροιστική.
- ✧ *Μορφές αξιολόγησης:* τυπική (εμφανής), άτυπη (ενσωματωμένη στη διαδικασία), γραπτή, προφορική, ατομική, ομαδική.
- ✧ *Τεχνικές αξιολόγησης:* ερωτήσεις, συζητήσεις - συνεντεύξεις, παρατηρήσεις - σημειώσεις, γραπτώς, φάκελος εργασίας (portfolio), λίστα ελέγχου, ημερολόγια, κ.ά.

7. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ

1. Οργάνωση χρόνου.
2. Οργάνωση χώρου και υλικού.
3. Καθορισμός στόχου.
4. Επιλογή κεντρικού θέματος.
5. Προσδιορισμός ειδικών δραστηριοτήτων.
6. Συγκέντρωση εξοπλισμού.
7. Σχεδιασμός φύλλου αξιολόγησης.

8. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ ΕΝΟΣ ΣΧΕΔΙΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (PROJECT)

- 👉 Το θέμα να είναι από και όχι αφηρημένο και να περιλαμβάνει χειροπιαστές, άμεσες εμπειρίες και πραγματικά αντικείμενα που μπορούν να πιάσουν - εξερευνήσουν οι μικροί ερευνητές.
- 👉 Τα project είναι πιο επιτυχημένα αν το θέμα τους μπορεί εύκολα να συσχετισθεί με προηγούμενες εμπειρίες.
- 👉 Θέματα για τα οποία υπάρχει γύρω από το σχολείο κάτι σχετικό με αυτά και το οποίο μπορούν εύκολα να επισκεφθούν τα παιδιά ενισχύουν το project, γιατί μπορούν να το επισκεφθούν και πάλι όσο προχωράει η έρευνά τους.
- 👉 Θέματα τα οποία δίνουν στα παιδιά τη δυνατότητα να διεξάγουν έρευνα με ελάχιστη δυνατή βοήθεια από τους ενήλικους είναι πιο πιθανόν να οδηγήσουν σε επιτυχημένα project.
- 👉 Τα project έχουν καλύτερα αποτελέσματα όταν τα παιδιά μπορούν να αναπαραστήσουν τι ξέρουν και να μάθουν εξασκώντας κάποιες δεξιότητες και τεχνικές οι οποίες είναι κατάλληλες για την ηλικία τους (π.χ., ζωγραφιές, έργα από πλαστελίνη, θεατρικό παιχνίδι, κείμενο, παρουσιάσεις διαφόρων μορφών).
- 👉 Τα project είναι πιο πιθανό να οδηγήσουν σε ουσιαστική μάθηση και στην κατάκτηση δεξιοτήτων, αν αφορούν θέματα τα οποία έχουν σχέση με το πολιτισμικό υπόβαθρο των παιδιών και των οικογενειών τους.

- 👉 Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να αποφεύγουν να επιλέγουν ένα θέμα για το οποίο δείχνουν έντονο ενδιαφέρον μόνο ένας ή δύο μαθητές.
- 👉 Αποφεύγουμε να ξεκινάμε πολλά project ταυτόχρονα.